

**Годишен отчет за дейността на
Съвета по прилагане на Актуализираната стратегия за продължаване на
реформата в съдебната система
за 2019 г.**

Осигуряването на гаранции за независимост на съдебната власт, на висока функционална ефективност, разгръщането на потенциала на човешкия ресурс, реализирането на модерна наказателна политика и най-важното - осигуряването на гражданите на справедлив процес и ефективна защита на правата им са ключови дейности, заложен за реализиране на общата цел на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система (наричана по-долу Стратегията), а именно надграждане на усилията за модернизация на съдебната власт и завършване на реформата ѝ.

Стратегията е приета с Решение № 825 на Министерски съвет от 18 декември 2014 г. и е одобрена от Народното събрание на 21 януари 2015 г., като хоризонтът за нейното изпълнение е 7 (седем) години, синхронизирано с програмния период за подкрепа по линия на структурните фондове на ЕС.

Предвидените в Стратегията мерки са развити и конкретизирани в детайлна Пътна карта за нейното прилагане, като е планирано Пътната карта да бъде актуализирана при установена необходимост за това. В тази връзка, с Решение на Министерския съвет № 268 от 9 май 2019 г. бе приета Актуализирана пътна карта за изпълнение на Стратегията. Актуализацията на пътната карта бе разработена от експертна работна група по възложение на Съвета и е иницирана в резултат от необходимостта от преразглеждане на сроковете и преразпределението на финансовия ресурс, предназначен за изпълнението на мерките, с оглед успешното им реализиране.

За прилагане на Стратегията и изпълнение на дейностите от Пътната карта, с Постановление № 3 на Министерски съвет от 13 януари 2016 г. бе създаден Съвет по прилагане на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система (Съвета) като консултативен орган към Министерски съвет с председател министър на правосъдието.

Съветът координира държавната политика по отношение прилагане на Стратегията и извършва мониторинг на изпълнението на стратегическите цели, залегнали в нея. Членове на Съвета са представители на съдебната и изпълнителната власт, професионалните организации на съдиите, прокурорите и следователите, представители на академичната общност, както и неправителствени организации с опит в сферата на съдебната реформа. Работата му е организирана и се осъществява в изпълнение на Правилника за организацията и дейността на съвет по чл. 21, ал. 1 от Закона за администрацията.

Настоящият годишен доклад за дейността на Съвета по прилагане на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система за 2019 г. е изготвен на основание чл. 2, т. 10 от Постановление № 3 на Министерски съвет от 13 януари 2016 г. и има за цел да представи напредъка в изпълнението на дейностите по Стратегията и Пътната карта през 2019 г.

През отчетната 2019 година Съветът проведе три редовни и едно извънредно заседания. На тях са разгледани въпроси от ключово значение за изпълнение на целите на Стратегията и Пътната карта към нея. С цел обезпечаване на прозрачността в дейността на Съвета и в изпълнение на разпоредбите на ПМС 3/2016 г., в началото на

годината беше проведен жребий за определяне на неправителствени организации, които да участват в дейността на Съвета.

Сред ключовите документи, обсъдени и одобрени през 2019 г. от Съвета е проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, приет от Народното събрание на 23 януари 2020 г.

Иницирираните от Министерството на правосъдието и обсъдени и одобрени промени на Закона за съдебната власт, имаха за цел да оптимизират законовата уредба в следните основни направления:

- Усъвършенстване на уредбата относно атестирането;
- Привеждане на уредбата на отстраняването от длъжност на съдии, прокурори и следователи в съответствие с Решение № 2 на Конституционния съд от 2019 г. (обн., ДВ, бр. 19 от 2019 г.), както и с препоръките на Венецианската комисия в този аспект, изложени в Становище № 855/2016 от 9 октомври 2017 г.;
- Разглеждане на заявления срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок;
- Дейността по извършването на проверки за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, на имуществените им декларации, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите;
- Усъвършенстване на законовата регламентация на дисциплинарните производства;
- Прецизиране на разпоредби относно конкурсите.

Съветът иницирира и актуализация на Пътната карта за изпълнение на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система. Проведени бяха обсъждания на документи, изработени в изпълнение на дейности по проекти, финансиран от ОПДУ в прилагането на мерки от Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система.

Изпълнението на някои от ключовите дейности от Актуализираната стратегия бе отразено като положителна стъпка и в Доклада на Европейската комисия от 22 октомври 2019 г. за напредъка на Република България в изпълнението на препоръките по Механизма за сътрудничество и оценка, като е посочено, че „тези процеси изграждат рамка за сътрудничество със заинтересованите страни по текущите законодателни досиета и могат да бъдат използвани и за подготвянето на бъдещи актуализации на стратегията за съдебна реформа“. Заключение на Комисията в доклада е, че постигнатият напредък по всички показатели на МСО е достатъчен, за да се изпълни ангажимента на България, направен по времето на присъединяването ѝ към ЕС. Европейската комисия еднозначно констатира, че предстои приключване на МСО.

Основните акценти в дейността на отговорните институции към 31 декември 2019 г. са както следва:

Законодателни мерки:

➤ С решение на Пленума на ВСС е приета **Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт**, обнародвана в ДВ, бр. 37 от 7.05.2019 г.

➤ Със ЗИД на ЗСВ обн. в ДВ, бр. 29/2019 г. отпадна изискването за участие на представители на Комисиите по атестирането и конкурсите в конкурсните комисии, провеждащи конкурсите за младши магистрати, за първоначално назначаване, за преместване и за повишаване в длъжност.

➤ В резултат на изпълнението на проект „Развиване на потенциала на човешкия ресурс на съдебната власт, чрез изграждане на ефективен модел за придобиване на юридическа правоспособност“ и разработеният аналитичен доклад с предложения, бе одобрена и обнародвана в ДВ (бр. 13 от 12.02.2019 г., в сила от 1.01.2020 г.) **Наредбата за придобиване на юридическа правоспособност.**

➤ Разработен е **проект на нова Концепция за наказателна политика** от екип с представители на ВКС, ВКП, МВР и МП. Концепцията е подложена за обществено обсъждане, предстои да бъде обсъдена на днешното заседание на Съвета, след което да бъде разгледана и одобрена от Министерския съвет.

Организационни мерки:

➤ През м. юни 2019 г. е подписано **Споразумение за взаимодействие и сътрудничество между Прокуратурата на Република България и Министерството на вътрешните работи при противодействие на правонарушенията**, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз.

➤ С решение по протокол Пленумът на Висшия съдебен съвет откри процедура за **избор на главен прокурор**, с оглед изтичащия мандат на сега действащия. На 24.10.2019г., след изслушване и проведеното явно електронно гласуване, Пленумът на Висшия съдебен съвет избра Иван Стоименов Гешев за главен прокурор на Република България и предложи на президента на Република България издаване на указ за неговото назначаване. С указ № 253/07.11.2019 г. предложението е върнато за повторно предложение. С указ № 273/26.11.2019г., президентът постанови назначаването на Иван Стоименов Гешев за главен прокурор на Република България и встъпи в длъжност на 18.12.2019г.

➤ През 2019 г. бяха нормативно регламентирани, с приетия Правилник за администрацията на ВАС функциите и задачите на **Звеното за анализи и тълкувателна дейност** към председателя на ВАС. През 2019 г. Звеното е разгледало общо 70 преписки по сигнали, предложения и искания на държавни органи, граждани и организации, и са инициирани общо 10 тълкувателни дела за преодоляване на установена на противоречива или неправилна съдебна практика в административните съдилища и Върховния административен съд.

➤ През отчетния период НИП продължи актуализирането на програмите за задължително въвеждащо обучение на магистрати. Проведено е и първото обучение по актуализираните програми с целева група прокурори и следователи, назначени в Специализираната прокуратура и следствения и отдел. В рамките на текущата квалификация НИП продължи да обогатява и надгражда в съдържателен и методологически аспект предлаганите обучителни дейности. Разработени са и излезли от печат помагала, които са от съществена полза за правораздавателната дейност на магистратите („Процедури пред Съда на ЕС. Практически наръчник“; „Наръчник на съдебните процедури за производствата по стабилизация и търговска несъстоятелност“; „Европейско гражданство. Вътрешни политики на ЕС“ и др.)

➤ В сътрудничество с НИП и Прокуратурата на РБ бе изготвен **анализ на решенията на ЕСПЧ, постановени след 2016 г.**, с които се засяга проблемът с ефективното разследване. Анализът бе изготвен от междуведомствена работна група от представители на министерството, ВКП и представител на академичните среди. Формулираните констатации, изводи и препоръки от анализа бяха обсъдени от експертните групи на Програмния съвет във връзка с планирането на обучителната дейност на Института през 2020 г.

➤ В резултат на дейността на комисия „Съдебна карта и натовареност на прокурорите и следователите“ на 18.12.2019 г. Прокурорската колегия на ВСС прие нови **Правила за измерване на натовареността на прокуратурите** и на индивидуалната натовареност на всеки прокурор и следовател, които да се прилагат тестово, считано от 01.01.2020 г. успоредно с прилагането на сега действащите такива.

➤ През м. ноември 2019 г. между Прокуратурата на Република България и Асоциацията на банките в България е подписан **Меморандум за сътрудничество за противодействие на престъпленията, засягащи банковия сектор**, като двете институции се споразумяха за обмяна на информация за повишаване на специализираните познания на органите на досъдебното производство по въпроси свързани с банковата дейност.

➤ По отношение на съдебните райони на структурите на Прокуратурата на Република България, след получаване на положително становище от страна на министъра на правосъдието по предложението от 19.06.2019 г. на Прокурорската колегия, Пленумът на ВСС с решение по протокол закри, считано от 01.01.2020 г., **28 районни прокуратури** със седалища в извън областни малки градове, като на тяхно място разкри териториални отделения към съответната районна прокуратура със седалище в областния град.

➤ Ниската натовареност на военните съдилища и липсата на обективна обусловеност за нейното увеличаване налагат необходимостта от **промяна в броя и структурата на военните съдилища**. В тази насока е и решението на Съдийската колегия на ВСС от 16.07.2019 г. за принципно съгласие за закриване на военни съдилища и за сформирание на работна група за изготвяне на конкретни предложения за оптимизиране на броя и структурата на военните съдилища.

Проектна дейност:

През отчетния период бяха изпълнени следните дейности по проекти от Актуализираната пътна карта към Стратегията:

➤ През м. февруари 2020 г. се проведе заключително събитие по финансираня от СПСР за финансиране проект с наименование „Подкрепа за повишаване на капацитета на Инспектората към Висшия съдебен съвет на България“, на което бяха представени изготвените по проекта **доклади по проверките за интегритет и за добрите практики на държави-членки на ЕС**.

➤ Приключи изпълнението и на проект “Модернизиране на пенитенциарната система в България”, финансиран по ОПДУ. Успешно са изпълнени всички заложи дейности, като през м. декември 2019 г. от Министерския съвет е приета **Стратегия за развитието на пенитенциарната система в България до 2025 г.** През м. април 2019 е пусната в експлоатация Система за електронно наблюдение на правонарушители и към 31.12.2019 г. са на разположение **200 електронни гривни** с радиочестотно наблюдение

и 50 електронни гривни с GPS наблюдение. Към края на 2019 г. са поставени около **70 електронни гривни**.

➤ В рамките на съвместен проект между ВСС и МП „Ефективен достъп до правосъдие“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“, е изготвен **Доклад за качеството и адекватността на проведените проучвания относно независимостта на съдебната власт**. Разработена е **Методология за оценка на удовлетвореността от съдебната власт; Методология за оценка на ефекта от приложението на ГПК, НПК и АПК и Пилотен анализ на приложението на ГПК, НПК и АПК, както и Модел за оценка на достъпа до правосъдие на ниво окръжен район**.

➤ В партньорство между Министерство на правосъдието и ВСС продължава изпълнението и на проект „Насърчаване използването на медиацията като алтернативен способ за решаване на спорове“. В качеството на партньор по проекта ВСС организира създаването на **5 центъра за медиация** - по един за всеки апелативен район, както следва: ОС Враца, ОС Пловдив, ОС Добрич, ОС Сливен и ОС Велико Търново.

➤ по отношение на експертизите: При съвместно сътрудничество между МП и ВСС по проект „Усъвършенстване модела на съдебните експертизи“, на Пленум на ВСС е одобрен **Аналитичен доклад за действащите модели на експертизите и организацията на работата на вещите лица в българската и европейска нормативна уредба**. Предстои сформиране на работна група в МП за подготовка на изменение на законодателството в тази област. В края на 2019 г. е изпълнен договор за разработване на **Единен национален информационен регистър на вещите лица**. Срокът за изпълнение на проекта е удължен до м. юни 2020 г.

В изпълнение на чл. 11 от Постановление № 3 на Министерски съвет от 13 януари 2016 г. всички документи и материали за дейността на Съвета, включително актуална информация за проведените заседания, дневен ред и протоколи от същите, се публикуват редовно в обособен раздел на официалната страница на Министерство на правосъдието – (<http://www.mjs.bg/2147/>).

Съгласно Глава осма от Правилника за организацията и дейността на съвет по чл. 21, ал. 1 от Закона за администрацията Съветът поддържа и собствена страница на Портала за консултативните съвети, съдържаща актуална информация относно акта за създаването, състава и функциите на Съвета, както и дневен ред и протоколи от проведените заседания. Порталът осигурява техническа възможност на държавните институции на централно и регионално ниво ефективно да взаимодействат помежду си, както и с гражданите и бизнеса за извършване на консултации в областта на административното управление. Той е публичен и до него имат достъп всички заинтересовани лица. Порталът създава условия за подобряване на прозрачността и отчетността в работата на консултативните съвети и позволява на участниците в тях да си сътрудничат и да получават автоматично необходимата им информация в реално време.

Секретариат на Съвета
м. март 2020 г.